

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

-

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Koulutuspolitiikka on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana lyhytjänteistä, yksittäisten koulutusasteiden kehittämistä ilman kokonaisnäkemystä. Jatkuvat koulutusmäärärahojen leikkaukset ovat johtaneet siihen, että koulutuksen tasa-arvo on heikentynyt.

Lähiopetuksen määrä on hälyttävästi pienentynyt. Kasvatuksen ja koulutuksen on oltava laadukasta varhaiskasvatuksesta korkeasteelle. Jatkuvan osaamisen kehittäminen tulee olla mahdollista koko elämän ajan.

Koulutuksen rahoitus on painottunut hankerahoitukseen. Koulutuksen eri asteille kohdistetut rahoitusleikkaukset viimeisen kymmenen vuoden aikana ovat johtaneet siihen, ettei nykyinen rahoitustaso ole riittävä. Koulutuksen tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden, korkean osaamistason ja laadukkaan opetuksen säilyttäminen varhaiskasvatuksesta korkeaasteen opintoihin vaatii taloudellista satsaamista.

Koulutustason nostaminen vaatii laadukasta opetusta, päteviä opettajia ja riittävää taloudellista panostusta opetuksen kehittämiseen kaikilla asteilla. Jokaiselle lapselle ja nuorelle tulee antaa mahdollisuus kasvaa ja kehittyä mahdollisuuksiensa ylärajoille.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen esitetyn kaltaiset sitovat laatukriteerit on laadittava kaikille koulutusasteille.

Perusopetuksen oppimistulosten nosto vaatii konkreettisia toimenpiteitä

Perusopetuksen oppimistulosten parantamiseksi on esitettävä konkreettisia keinoja kuten mm. oppilaiden opetusmäärän nostaminen, opettajamitoituksen säätäminen ja oppimisen tuen vahvistaminen.

Selonteossa on hyvä arvopohja. Siinä tiedostetaan koulutuksen ja oppimisen haasteet. Mittareina käytetään kansainvälisiä ja standardoituja menetelmiä. PISA:n kautta esitellään oppimistuloksiin liittyvä murros. Murroksen korrelaatioita etsittiin yhteiskunnan rakenteista. Selvityksessä ilmenneisiin kohteisiin haettiin ratkaisuja toimenpiteillä. Nykytilanteen katsauksessa olisi voinut tuoda esille myös muiden mittareiden tuomat korrelaatiot. Selonteossa tuodaan hyvin esille erilaisten oppijoiden ja perheiden tuen tarve. Ratkaisuehdotukset näyttävät valideilta. Suurin osa näistä on kirjattu yleiselle tasolle, joten työryhmille tulee vastuu tehdä niistä toimivia. Haasteeksi tulee resurssit. Esimerkiksi yksilöity tuki ja uusien rakenteiden luominen koulun sisälle tuovat kustannuksia. Ohjelmien toteutus tulisi viedä olemassa olevaan struktuuriin, eikä sen pitäisi jäädä erilliseksi hankeohjelmaksi. Synnergian saaminen jo olevasta toiminnasta helpottaa toimenpiteiden käyttöönottoa ja pitkäikäisyyttä. Matemaattisten taitojen tukemiseksi tulisi myös asettaa työryhmä.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Lukio ei valmista ammattiin. Lukio tähtää siihen, että opiskelijat saavat tarvittavat jatko-opintovalmiudet korkeasteen opintoja varten. Saisiko lukio keskittyä sen perustehtävään eli antamaan nuorelle mahdollisimman hyvät eväät jatko-opintoihin?

Lukio on yleissivistävä oppilaitos ja sen tehtävänä on antaa kaikille opiskelijoille jatko-opintokelpoisuus.

Lukiolaisten stressistä on kirjoitettu paljon. Opiskeltavaa on runsaasti ja ns. uudet moduulit ovat ihan yhtä täysiä kuin ennenkin. Tulevaisuudessa on tärkeää huolehtia lukiolaisten jaksamisesta. Opetussuunnitelmia kehitettäessä tulee huolehdittava siitä, että opintokokonaisuudet pysyvät kohtuullisina.

Lukiolaisten stressiä voidaan vähentää lisäämällä valinnanvapautta opintoihin, jolloin opiskelija voi keskittyä enemmän hänelle tärkeisiin opiskeltaviin aineisiin.

Lukioon tulevat tahtovat lukioon ja ammattillisen valitsevat ammatilliselle puolelle. Siirtymistä voidaan tehdä helpommaksi, mutta koulutuksilla on erilaiset tavoitteet.

Kohdan 3.2. yleisessä osassa ja tavoitteessa Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään toisen asteen koulutuksessa on hyvin korostettu sitä, että opiskelijan on saatava ohjattua- ja lähiopetusta.

Tavoite

Työelämän muutoksiin vastataan

Luodaan eri koulutusasteita ja -aloja ylittävää palvelutarjontaa ja yhteisiä osaamiskokonaisuuksia työelämän ja ihmisten osaamistarpeisiin vastaamiseksi.

Tämä tukee esim. lukiodiplomeja.

Tavoite

Vaikuttavuutta ja saavutettavuutta toisen asteen koulutuksessa edistetään.

Tuetaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien keskinäisiä yhteistyötä

Käytännön opetustyössä itsenäiset, erilliset yksiköt lukiokoulutuksen/ammatillisen koulutuksen järjestämisessä ovat ketterämpiä reagoimaan tarvittaviin muutoksiin ja organisoimaan opiskelijoiden ko. oppilaitoksen tavoitteiden mukaista oppimista edistäviä toimia.

Koulutuksen järjestäjäorganisaatiot voivat olla fyysisten tilojen ja laitteiden osalta keveitä. Ajasta ja paikasta riippumattomalla toteutuksella edesautetaan asiakaslähtöistä ja joustavaa toimintaa sekä hyvää saavutettavuutta. Samalla parannetaan opetuksen ja ohjauksen laatua.

Toisen asteen opetus on oltava lähtökohtaisesti tiettyä aikana tapahtuvaa kontaktiopetusta, vaikka sitten etäyhteyksin.

Täydentävä aikuisten toisen asteen koulutus voi tapahtua toimenpiteessä mainitulla tavalla.

Ei siis ajasta ja paikasta riippumatonta toimintaa.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

-

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Luonnoksessa esitetään tavoite uudistaa opettajan kelpoisuuksia. Aineopettajaliitto pitää tärkeänä, että opettajien kelpoisuusvaatimuksia aineenopetuksen osalta ei lasketa. Ammattitaitoiset opettajat ovat suomalaisen koulun menestymisen tae nyt ja tulevaisuudessa.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

Kuten selonteossa todetaan digitaalisuus ja uusien teknologioiden kehitys vaikuttavat monin tavoin kaikkien arkeen, yhteiskunnan toimintaan ja työelämään. Perusopetus ei kuitenkaan kykene tässä vaiheessa tarjoamaan tasa-arvoisia oppimismahdollisuuksia digitaalisten taitojen kehittymiselle.

Koulujen arkea on tietotekniikan taitojen opettaminen oppiaineiden sisältöjen kustannuksella. Oppilaat joutuvat prosessoimaan samaan aikaan teknologian käyttöä ja uusia opittavia oppiainesisältöjä. Puutteet välinetaidoissa ja tietotekniikan perusteiden hallinnassa haittaavat tarkoituksenmukaista ja tehokasta tieto- ja viestintättekniikan käyttöä.

Rantamäki Airi
Aineopettajaliitto AOL ry - AOL hallitus